

Op zoek naar Jean Willems

Bannelingen van de tijd

Copyright © 2026 Lucien Lecarme. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotocopy, microfilm of op welke manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Foto Omslag: Marie-Cécile Moerdijk

Vormgeving: Stichting Booksupport

Druk: Stichting Booksupport

Edit: Els Onderwaater

ISBN : 9789462473775

www.lucienlecarme.com

In dit boek heb ik zoveel mogelijk de privacy van overleden en nog levende familieleden gerespecteerd. Daar waar ik het nodig vond heb ik namen veranderd, en soms heb ik bij echte personen die een belangrijke rol spelen of hebben gespeeld in mijn leven de echte namen gebruikt. Zoals die van mijn natuurlijke vader, Jean Willems. Als een voor mij onbekend familielid zich herkent in dit boek en liever anoniem wil blijven, neem dan contact met mij op.

Hoofdstuk 1

De ontmoeting

De groene deur van de eenvoudige rijtjeswoning ergens in Leiden staart mij onpersoonlijk aan. Erachter bevindt zich mijn oorsprong. Bij een ander karma had ik nu zelf de deur opengedaan.

‘Ik mag hier niet zijn,’ gaat het door mij heen.

Ik overtreed een taboe, ik zit in een surrealistische film. Mijn bezoek is onaangekondigd, maar ik heb geen keuze. Eigenlijk is dat niet waar. Ik heb nu juist wél een keuze.

De belangrijkste van mijn jonge leven tot dan toe.

Ik ga de vrouw ontmoeten die mij vierentwintig jaar geleden baarde. Haar adres vond ik in een telefoonboek; haar achternaam kende ik sinds mijn vijftiende.

Ze weet niet dat ik kom.

Ik heb haar nooit meer gezien, geroken of gevoeld sinds de lente van 1967.

Het jaar van *The Summer of Love*.

Verdorie, ik mág hier zijn.

Hier ben ik.

Mijn natuurlijke moeder, laten we haar Iris noemen, was achttien, ongetrouwd en zwanger van een man die haar vader had kunnen zijn. Drie hoofdzonden in het zwaar Katholieke Heerlen waar ze opgroeit. De straf is een keiharde verbanning uit de familie, de Heerlense clan. Het abrupte einde van haar jeugd. Om uit de verstikkende dwangbuis van schuld en schaamte van het geloof te ontsnappen heeft ze meteen na haar eindexamen de grijze lucht uit de mijnen tussen de Limburgse heuvels achter zich gelaten.

In de zomer van '66, op de heetste dag van het jaar, ontmoet ze hem in Nijmegen: Jean. Hij ontmaagdt haar langs de Waal. Haar verzetsdaad in het Nederland van Nozems, Provo en later Dolle Mina's en Hippies. De straf is niet alleen verbanning uit het stadje van haar jeugd, maar ook uit de samenleving.

Nonnen vangen haar op in Hilversum, vlakbij het rumoerige Amsterdam, waar ze na een dertig uur durende bevalling een jongetje op de wereld zet. Het is niet haar wens, natuurlijk niet, welke moeder geeft haar kind weg na de bevalling? Het is de maatschappij die de jonge vrouw dwingt haar kind af te staan.

‘Het is beter voor je, en het kind,’ prevelen de nonnen.

Ze drukken Iris terug op de harde baarkruk als haar lichaam hevig begint te schudden. Een onbeheersbaar verdriet zo diep als de kosmos welt op uit haar jonge lijf. Haar moederinstinct wordt onthoofd door het zwaard van de zeitgeist. De instructies zijn om het meteen na de geboorte te doen.

Ze mag mij niet vasthouden. *Niet één seconde.*

Haar leegte is compleet.

Vrij snel na de traumatische afscheiding benevelt ze haar wond met een relatie. Ze vult haar schrijnende leegte met een nieuwe zwangerschap. Een andere man, een nieuw begin. Ze trouwt. Alles in haar wil het nu wél goed doen, rehabilitatie van de gemeenschap. Een reset van haar jonge leven. Ook bij hem is het bij de eerste keer meteen raak. Zwanger. Het leven geeft haar een tweede kans.

Ze stuurt briefkaarten naar haar ouders. Ze mist de verbindende kracht van bloedlijnen, de rotsvaste zekerheid van afkomst. Nu zal ze als een leeuw in vechten voor haar welp. De kinderkamer is met veel liefde voorbereid, de relatie is redelijk stabiel, het kind is welkom. Het is een zoon. Maar enkele maanden na de geboorte – veel lichter ditmaal – komt alsnog een klap. Haar zoon is verstandelijk beperkt. Ze heeft de eerste tekenen genegeerd. Haar vader noemt dit een straf van God. Wat een klootzak. Ze verscheurt zijn brief. Iris huult in eenzame, schurende uithalen. Een wolvin op een lege prairie, verlaten door de roedel. Ze wil deze man nooit meer zien of spreken. Vervloekt zijn God en kerk die in plaats van liefde en begrip schuld en schaamte predikt. Ze houdt haar tweede zoon uren vast, geeft hem alle liefde die over is in haar hart. De pijn blijft.

Ik wacht eindeloos op antwoord van Iris. De Federatie Ongehuwde Moeders houdt een database bij van Nederlandse adopties. Ze laten weten dat mijn echte moeder nog leeft en in Leiden woont. Zij informeren mij als zij zover is om mij te zien. Of niet, natuurlijk.

Het wachten sloopt me. Ik glij langzaam van een identiteitscrisis in het onpeilbare duister van een existentiële crisis. Of is het een psychose? Het maakt niet uit hoe je het noemt als je er middenin zit. Ik stop voor de tweede keer met mijn studie antropologie.

Mijn jeugd was gelukkig. Mijn adoptieouders hebben hemel en aarde bewogen om mij en mijn zusje te adopteren. Mijn pleegvader kon geen kinderen verwekken, iets waar we nooit over spraken. Het zijn progressieve milieubewuste mensen met werken van Castaneda en Henry Miller op de plank. Ze doen hun DAF weg als ze horen dat de uitstoot van auto's mogelijk slecht is voor het milieu. Hallo, we hebben het hier over de jaren zeventig. We reizen met internationale nachttreinen naar onze zomervakanties in Tirol of Zuid-Frankrijk. Ik heb een grenzeloze loyaliteit aan mijn vervang-ouders. Het zijn mijn echte ouders.

Ik heb nooit de neiging gevoeld te gaan graven, er is nooit een reden geweest, totdat ik op kamers ga in Nijmegen. Na een behaalde propedeuse Culturele Antropologie loop ik muurvast. Er begint een zwart gat te knagen aan mijn fundament. Het stuk ontbrekende afkomst laat van zich horen als een verwaarloosde hond die de hele nacht ergens op de achtergrond blaft. Eerst is het nog ver weg, maar dan doe je geen oog meer dicht door het indringende geluid. Het leven verliest steeds meer kleur. Ik word langzaam depressief. Terwijl mijn medestudenten feesten, zuipen, neuken en een beetje studeren

tussendoor, komt mijn wereld tot stilstand. Ik voel mij steeds meer vervreemd van alles. Ik verlaat de verhaallijn van een normaal studentenleven. Teruggetrokken in mijn hok lees ik Hesse, Sartre en andere existentialisten.

Ik besluit dat ik niet verder kan leven voordat ik mijn afkomst weet, en ach, waarom ook niet, de zin van het leven. Ik spring van de hoge duikplank van het leven in de diepte van mijn ziel. Of beter, het lot duwt mij ervan af. Ik hoop dat antwoorden zuurstof zijn. Maar hoe ik ook zwem, ik zak dieper. Een meerval in de zwarte onderstroom. Mijn leven wankelt als de toren van Pisa. Niemand ziet het. Maar ik weet het: ik moet terug naar het begin. Mijn eerste zes maanden, en verder.

Op goede dagen schrijf ik gedichten, wandel ik door Berg en Dal. Iets dieps moet eruit; ik schreeuw mijn longen uit mijn lijf op *'With or Without You'* van U2.

Dan komt de angst.

Ik kom steeds minder de deur uit want midden op straat, of op een plein, worden de kleren van mijn lijf gerukt. Iedereen kijkt recht door mij heen en ziet mijn kwetsbaarheid. Het ergste? Angst voor de angst. Heidegger schreef ooit dat wie door de angst gaat doordringt tot de werkelijkheid. Mijn lichaam heeft herinneringen opgeslagen van mijn tijd als wees. Ben ik daar zo bang voor? Ik heb het gevoel dat ik ergens doorheen ga wat de wetenschap nog niet ontdekt heeft. Aan de andere kant blinkt een diamant van waarheid die ik wil doorgronden. De beloning.

Mijn adoptief moeder gaf me op mijn twaalfde een geboortekaartje en een foto van mijn eerste verzorgster. Een

vrolijk ogende voedvrouw ergens in een tuin in Hilversum. Zij houdt mij blij vast voor de fotograaf. De lieve woorden op de achtergrond raken me. Dit is moeder twee. Maar ik wil verder. naar moeder één. Ik wil haar ruiken, zien, voelen en horen. Dit is meer dan een post-puberale identiteitscrisis. Dit gaat over de zin van het leven. Pure existentiële shit. Een stuk zoekgeraakt fundament dat ergens in de oever bij de bron van het leven op me ligt te wachten terwijl ikzelf in een mandje verder ben gedreven. Ik heb er recht op.

Toen heeft zij beslist, nu sta ik aan het roer. Het is een van de weinige zaken waar ik in mijn souterrain nog controle over heb. Het besluit voor haar deur te verschijnen. Ze hadden niet moeten zeggen dat ze in Leiden woont. Of hebben ze dit bewust gedaan? Het is voorjaar 1990 en bij het grote postkantoor in Nijmegen liggen alle telefoonboeken. Het kost me een half uur om haar adres te vinden.

E.T. Phone Home.

Ik besluit niet te bellen, maar op de stoep te verschijnen.

De treinreis naar Leiden is surreëel. Naakt staar ik wezenloos naar buiten en tegelijkertijd is het volwassen deel van mij gekleed in oorlog tenue: rode strepen onder mijn ogen. Ik kan een afwijzing niet accepteren. Niet nog een keer. Het is alles of niets.

Ik adem in.

Mijn vinger zweeft een fractie van een seconde boven de bel.

De lucht trilt.

De wereld wacht.

Mijn hart bonkt in mijn keel, zo hard dat ik even bang ben dat ze het aan de andere kant van de deur kan horen. Ik kan nog omdraaien. Nog even terug naar het niemandsland waarin alles nog een mogelijkheid is.
Dan druk ik.

Hoofdstuk 2

Iris

De deur zwaait open.

Een vrouw staat daar. Ongeveer mijn lengte, een vrouwenlichaam met een jongensachtige uitstraling. Ze heeft een verfijnd gezicht dat gevoeligheid uitstraalt. Haar schouders licht opgetrokken, alsof ze zich schrap zet tegen iets dat kan binnenstormen.

Haar gezicht—mijn gezicht, maar ouder, getekend, een spiegel die vervormd is door de tijd. Ze kijkt me aan met een blik die tussen nieuwsgierigheid en schrik in hangt. Haar mond een fractie van een seconde open, alsof er een woord klaarstaat maar niet wordt uitgesproken. We staren elkaar aan. Tien seconden? Dertig? Een eeuwigheid?

We nemen elkaar op als twee wilde dieren die in een dierentuin samen in het verkeerde hok zijn gezet. Het kan alle

kanten op. Gelukkig laat ze me binnen. In de woonkamer zie ik esoterische schilderijtjes met Steiner kleuren. Een versleten houten vloer, Ikea meubels, een piano ergens in de hoek. Sober, maar toch warm. Zo ken ik het van mezelf. Ze zou een vrije-school lerares kunnen zijn. Ik ruik verse bloemen, een soep die staat te trekken en iets bitters. Verstild verdriet?

‘Ik wist dat je zou komen,’ zegt Iris zodra we zitten.

De Aboriginals geloven dat bloedverwanten verbonden zijn met onzichtbare draden. Als een vingerkootje pijn doet, is een neef ziek. Als de hele duim pijn doet, een broer of zus stervende. De vrouw tegenover mij heeft altijd een onzichtbare band gevoeld. De erfenis van het afstaan. Een energetische herinnering dat er ergens een zoon van haar rondloopt.

‘Wat heb je nodig?’ is het tweede dat ze tegen me zegt.

De tijd heeft het Limburgs accent niet uitgewist.

‘Ik kan geen moeder voor je zijn.’

Ze kijkt me een moment indringend aan. Het komt er wat hard uit, maar ik vang het goed op. De tweede zoon heeft haar veel kopzorgen bezorgd, ondanks haar onconditionele liefde. Wil ze meteen duidelijk maken dat ze geen ruimte heeft voor de verloren zoon? Ik voel een trucklading van schuld ergens op de achtergrond wegrijden. Heeft ze al die jaren zorgen gehad dat haar weggegeven zoon op een dag voor de deur zou staan om zijn plek in het gezin op te eisen?

Een dierlijk instinct heeft me naar de woonkamer van deze vrouw gebracht die mijn moeder had kunnen zijn. Correctie, die het ook is, maar toch ook weer helemaal niet. Best verwarrend.

Ik heb al een moeder, de beste in de wereld.

‘Ik heb geen moeder nodig,’ is dan ook het eerlijkste wat ik kan antwoorden.

Er openbaart zich een parallel leven die middag. Als je uit de buik van een vrouw bent gekomen ben je zeer intiem met haar geweest. Als je vervolgens bij andere ouders opgroeit, heb je mogelijk altijd de bloedband gemist. Maar dat weet je niet, dat vermoed je alleen maar. *Bloedband* is een vaag gevoel op de achtergrond dat er ergens iets niet helemaal klopt. Het maatpak zit als gegoten, maar je hebt twee verschillende sokken aan en jij bent de enige die dit niet ziet. Dit besef overvalt mij op het moment dat ik tegenover Iris zit. Dit is wat ik gemist heb; een nestgeur die ik uit duizenden herken, rondzwevend DNA dat precies matched. De lijn van generaties vrouwen waarmee ik tot in mijn botten verwant ben. Het zwarte gat vult zich met nieuwe informatie.

De ervaring in Leiden grondt mij. Ik heb eeuwig respect voor mijn schepster. Moeder; de vrouw waarvoor mannen in lappen gehuld in het Atlasgebergte elkaar doodsteken als zij wordt beledigd. Als ze nu een bijl uit de keuken zou pakken en me dwong op mijn knieën te gaan om mijn hoofd eraf te hakken, zou ik waarschijnlijk niet tegenstribbelen.

Ik voel de magische band. Geboorte is de buurman van de dood. Tegelijkertijd voel ik een afkeer voor haar die ik niet meteen begrijp. Ergens in de diepte van mijn onbewuste roeren zich grote walvissen die zich het Eden van de baarmoeder

herinneren. De verstomde geluiden. De levensband door de placenta. En dan gebeurt het. Het persen naar het grote gapende gat. En de ontbrekende bescherming voor de grootheid erna. Die komt binnen, het is te onveilig. Het diepste geheim, de band tussen moeder en zoon die normaal een leven lang duurt, wordt verkwanseld. Door wat de omgeving ervan vindt. De Kerk. De moraal van die tijd. Dat ze niet getrouwd is. Bullshit.

Soms komen psychopaten of sociopaten voort uit dit soort trauma's. Sommigen ontwikkelen een diepe haat tegenover vrouwen. Tegenover de wereld. Een onoverbrugbaar wantrouwen tegenover het leven zelf. Omdat ze gekwetst worden op het moment dat ze het meest kwetsbaar zijn. Omdat ze zich tot in hun kern afgewezen voelen. Niet welkom. Als ze hun pijn niet omarmen, nemen ze wraak. Ik zou nooit een seriemoordenaar kunnen worden. In koelen bloede vrouwen in een donker park de keel doorsnijden. Bij een promisse van de mannelijke bevolking gebeurt dit helaas wel, met die diepe afwijzing als oorzaak. Ik besef dit alles in mijn eenzame strijd in het souterrain in Nijmegen nog niet, maar ik ben het belangrijkste werk van mijn leven aan het doen. Zonder handleiding de diepte in en rondzwevende informatie aan elkaar lijmen.

Een ding wordt zeker: de grote afscheiding heeft mijn leven getekend, mijn lot bepaald. Is mijn doel van dit bestaan een grote hereniging? Balans herstellen? En van welke delen dan?

Zal het me lukken mijn eigen toekomst te schrijven? Allemaal vragen die in een afgesloten pot zaten waarvan de deksel geopend wordt door mijn bezoek aan Leiden. Ik heb het gevoelige gezicht van mijn moeder. Haar lippen. Iets androgyns. Het is allemaal erg fascinerend, maar niets zoals je wekelijks bij Spoorloos zag. Daar vielen de verloren zonen de moeders bij bosjes in de armen.

Mensen hebben een diepe fascinatie voor het thema herkomst en adoptie. Is het de zoektocht naar echte bloedbanden, of spreekt het thema van hereniging zo aan omdat veel mensen zich diep van binnen verscheurd voelen? Omdat er zoveel onopgeloste familiedrama's zijn? Ieder huisje zijn kruisje. Mijn ervaring die middag verschilt als dag en nacht met de meestal hysterische herenigingen op televisie, realiseer ik mij als ik de woonkamer in Leiden verder in mij opneem. Het voelt vertrouwd, maar de vrouw op de stoel tegenover mij is sterrenstelsels verwijderd. We proberen een normaal gesprek op gang te brengen. Tja, wat zeg je dan? Ik kijk naar de piano.

‘Speel je?’ vraag ik.

‘Mijn dochter,’ antwoordt Iris.

Ik heb dus een halfzus. De familie-uitbreiding is niet meer te stoppen. Met een knikje richting het instrument vraag ik toestemming om wat te spelen. Iris stemt toe. Iets moet de ondraaglijke spanning breken. Mijn halfzus komt naar beneden op de klanken van ‘*The Wind*’ van Keith Jarrett. Heeft zij ook iets aangevoeld toen ze die ochtend opstond? Het klikt meteen.

Ze is geïnteresseerd in dezelfde dingen, speelt ook piano. Ze straalt een evenwicht van gezonde intelligentie en warme compassie uit. Haar aanwezigheid normaliseert de gehele situatie. Ze is de geleider voor de elektrische lading in de woonkamer tussen de verloren zoon en de gevallen moeder.

Ik realiseer mij ineens dat dit een unieke kans is om iets over mijn natuurlijke vader te vragen, mogelijk mijn enige kans. Ik heb mij het laatste halfjaar alleen maar met het zoeken naar mijn natuurlijke moeder beziggehouden, en met haar verschijning komen de vragen over de man met wie zij drieëntwintig jaar geleden mij gemaakt heeft.

‘Weet je of mijn natuurlijke vader nog leeft, en wil je daarover praten?’ vraag ik voorzichtig.

Ik zie haar gezicht verwringen. Het lijkt alsof ze denkt aan iets over de datum dat ze gister per ongeluk gegeten heeft. Een slok verzuurde melk die ze in een moment van onoplettendheid aan haar mond heeft gezet.

‘Jouw vader was vijfenveertig toen ik hem ontmoette,’ antwoordt ze kortaf.

‘Ik was zeventien. Ik heb hem maar één keer ontmoet.’

Dan was het in één keer raak, gaat het door mij heen. Dat biedt hoop voor de toekomst. Gelukkig heeft een deel van mezelf een gevoel voor humor behouden.

‘Het was in Nijmegen, ergens bij de Hereniging, of hoe heet dat gebouw? Ik heb hem daarna niet meer gezien.’

De bitterheid druipt van haar ogen, maar ik zie ook berusting. Het resultaat van dat moment zit tegenover haar. Een op het

oog sympathieke jongeman met goudblond haar, een hoog voorhoofd en speelse blauwe ogen. Het is duidelijk dat ze dit moment diep heeft weggedrukt, een one-night stand in 1966 die haar lot bezegelde. Of was het meer geweest? Is het toeval dat ik het grootste deel van mijn leven in Nijmegen heb doorgebracht, nu opeens de plek waar ik verwekt ben?

‘Mijn familie heeft mij hiervoor verbannen. Ik had geen keuze.’

Lijnen van wrok spannen zich aan. Maar dan, als ik haar wat langer aanstaar, verschijnt plots haar zeventienjarige meisjesgezicht achter de verschansingen van pijn en verlies. Het is adembenemend puur, als een bloem. Dingen vallen op hun plek. De prijs voor haar zucht naar vrijheid was een gedwongen adoptie geweest.

Ze is kortaf, alsof de herinneringen stukjes glas zijn van de mooie kroonluchter die haar jeugd was. Deze komt met een donderend geraas naar beneden als ze ontdekt dat ze zwanger is. Deze momenten bovenhalen betekent met blote voeten in de scherven stappen die over haar geheugen verspreid liggen.

‘Je vader vertelde mij dat hij eerder getrouwd was geweest met een bekende zangeres, Marie-Cécile Moerdijk. Zij zou je meer kunnen vertellen,’ zegt Iris, terwijl ze haar blik afwendt.

Het is duidelijk dat hiermee het thema natuurlijke vader voor haar afgesloten is. Ze heeft me een gouden sleutel in handen gegeven van de inktdoos met ganzenveer waarmee ik het verhaal van mijn natuurlijke vader kan gaan schrijven.

Vervolgens gaan we uit eten. Er moet ook iets gevierd worden. Er vallen vele ongemakkelijke stiltes. Het lijkt meer op een samenkomst na een begrafenis. Je kunt geen tweeëntwintig jaar inhalen bij de lokale Chinees. En dat hoeft ook niet. De hele middag lijkt op een droom, een inkijkje in een parallel leven dat ooit had kunnen zijn maar nooit werd. De ober zet de dampende borden neer. Mijn moeder prikt gedachteloos in haar eten, alsof ze het proeft zonder te kauwen. Haar vork raakt af en toe het bord met een zacht, schrapend geluid. We zoeken woorden, maar ze blijven steken tussen de rijst en de sojasaus. Mijn halfzus is ook stil. Ik zet mijn glas neer en voel de behoefte om op te staan en weg te rennen.

‘Je lijkt op hem,’ zegt ze dan ineens. Haar stem breekt licht.

In de diepste droomlaag van de film Inception, het Bardo, duurt een minuut in de echte wereld dertig jaar daar beneden, in de kelder van het onbewuste. De middag van de hereniging lijkt de tijd dezelfde slakkengang te maken. Als dikke stroop glijden de minuten voorbij. Elke minuut een week, voor elke fase, van baby tot peuter, tot kleuter, tot puber en tot jongvolwassene, een uur. En in plaats van de vreugde van het samen opgroeien voel ik voor elke verstrijkende minuut het gemis van hechting met daaronder de niet te verwoesten bloedband die ik voor het eerst van mijn leven voel. Die tijd zal nooit meer ingehaald kunnen worden. Door mijn moeder voor het eerst te zien begraaf ik de fantasie daarover, ook al had ik nog zo’n goede jeugd tot dan toe. Ik word door dit samenzijn in een diepe rouw gedrukt.

De eeuwig draaiende tol van Leonardo Di Caprio herinnert hem eraan dat hij droomt. Voor mij is dat tolmoment het besef dat mijn echte moeder hier niet aan tafel zit. Het weten dat mijn echte jeugd gelukkig was en reeds voorbij. Alle lagen bovenop de grote afscheiding hebben mijn leven en mijzelf gevormd: dat is mijn realiteit. Niet deze parallelle droomstaat. Ik wacht tot de tol stopt met draaien en dit Bardo in duizend stukken kapot valt, maar de minuten blijven voortkruipen als gedrogeerde slakken, en de onderliggende pijn groeit.

Ik heb dit zelf gewild. Ik heb een taboe overtreden. Met het openen van de groene deur ergens in een straat in Leiden is ook een geheime deur in mijzelf geopend. Misschien was het voor alle betrokkenen beter geweest als die gesloten was gebleven. Waarheid wil geopenbaard worden, maar soms doet dat ondraaglijk veel pijn. Niet de pijn van weten wat er echt gebeurd is, dat geeft juist bevrijding. Nee, het is de pijn van het eerdere ontkennen, het versluieren. Van de leugens die je jezelf hebt verteld. Je ex die veel te snel een nieuw vriendje heeft, waarvan ze echt houdt, en niet van jou. Terwijl jij maanden jezelf voorgehouden hebt dat ze echt wel terugkomt.

Hoofdstuk 3

De prijs

Thuis in mijn studentenkamer realiseer ik mij dat ik in een shock verkeer. Een belangrijk stuk van de puzzel heb ik gevonden. De bloedband heb ik gevoeld. Haar gezicht gezien, haar handen aangeraakt. Maar met de deur in Leiden is ook de deur naar mijn trauma geopend. De prijs die ik betaal voor mijn *deepdive*. Ik leer dat door deze pijn heengaan niet het ergste is; nee, de echte pijn zit in het verzet tegen het voelen. Tegen het herinneren van de oerwond van geboren worden. Wie wil daar nou aan herinnerd worden? Niemand.

Eerst ben je nog in Eden. Dan word je de wereld van dualiteit ingeperst, afgesneden van de bron. Voor velen een leven lang voelbaar, maar vaak niet bewust. Dat hoeft ook niet. Je moet ook tamelijk masochistisch zijn om dat te willen. In mijn geval werd ik er onverbiddelijk naartoe gezogen. Net na mijn geboorte stakte mijn adem, bevroor er energie. Omdat er iets fout was gegaan. De natuurlijke gang van zaken gesaboteerd, het evenwicht verstoord.

Soms vraag ik me af: is deze afscheidingspijn de oerbron van al het lijden? Huist deze existentiële wond in iedereen? Het duurt tot het moment van de ultieme hereniging, de dood. Voor velen is dit begin, de geboorte, een zachte, welkome landing in de warme geborgenheid van een liefhebbende kernfamilie. Voor